

CAMPANETZ

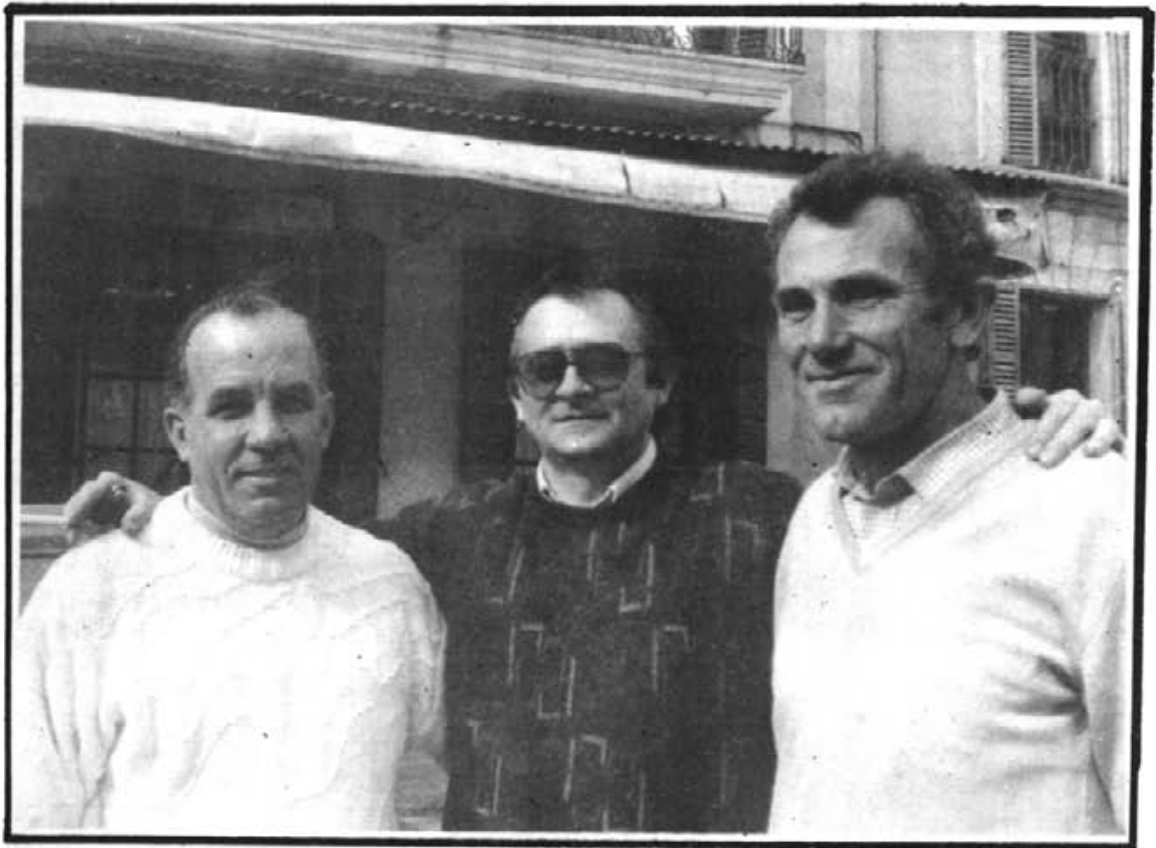
publicació de l'O.C.B.

GENER-FEBRER 1989 Núm. 42

ANY VI

DOS CAMPANETERS GUANYEN EL CAMPIONAT DE TRUC DE LES BALEARS

Joan "Portell", Pep "Monjó" i Bernadí "Reet"

SUMARI

Cabrera, Parc Nacional. Noticiari. Festa de Sant Antoni. El BEC informa. De jove a jove: na Magdalena "de Can Xisquet". Dades de població. El Carnaval 89. Temps de Quaresma. Entrevista a Sion M Mairata. La pesta del 1652. Resum metereològic 1988. En Miquel Palou, porter del C.E. Constància. Agenda de la Vila.

"CAMPANET"

Revista Bimestral

Edita: Obra Cultural Balear
Delegació de Campanet

Equip de redacció:

Joan Eüades Crespí
Damià Ferrà-Ponç
Maria Antònia Juan
Francisca Bisuquera
Tomeu Martorell
Jaume Morell Pons
Jaume Ordines
Damià Pons i Pons
Biel Reinés Sastre
Catalina Vilanova
Miquel Vives Mascaró

Administració i publicitat:

Biel Reinés Sastre

Fotografia:

Damià Ferrà-Ponç
Pere March Mascaró
Jaume Nadal Ripoll
Damià Pons i Pons

Disseny:

Joan Martorell

Impressió:

Apòstol i Civilitzador
Petra

Dipòsit Legal:

P.M. 659/1982

Domicili:

Plaça de Son Bordoí,
10, 2on. Tf.: 516227

Portada:

Els articles d'aquesta
revista expressen únicament l'
opinió dels seus autors.

Preu: 110 pessetes.

Donam la
mà als
ajuntaments,

construïm
Mallorca
plegats.

El Consell Insular de Mallorca de a terme en col·laboració amb els municipis petits de l'Illa, un ambiciós programa de realitzacions que té el resultat d'una àmplia cooperació en maters tècniques, jurídiques i econòmiques i en una àmplia generalització d'accions en els camps més importants de l'activitat municipal diària.

El Consell Insular de Mallorca col·labora de diverses maneres en els ajuntaments petits de l'Illa, en maters tècniques, jurídiques i econòmiques, de formació de la cultura popular, de dotacions d'infraestructures bàsiques, de promoció de les activitats econòmiques i socials, de creació de fons de fons, de construcció de carreteres, de promoció del medi ambient i de tot el que s'ha de promoure perquè els petits municipis de la nostra illa puguin disposar d'unes dotacions d'infraestructura adequades a les seves necessitats.

Per nosaltres,
els més petits són els
més grans.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

INCA CENTRO AUTO, S.A.

CONCESSIONARI OFICIAL

OPEL GM

AVDA. D'ALCÚDIA, 73

TELÈFONS

RECANVIS I TALLER 50 50 21

VENDES 50 34 86

INCA

Tot Gust

la tenda de moda

EDITORIAL

CABRERA, PARC NACIONAL

L'any passat, el Parlament Balear va aprovar per unanimitat una Proposició de Llei que declarava Cabrera Parc Nacional Marítim-Terrestre. Únicament feia falta que el Parlament de Madrid li donàs el vist i plau perquè l'arxipèlag de Cabrera aconseguís de finitívament la situació jurídica que n'asseguràs la seva protecció integral. Semblava que no hi havia d'haver cap problema ja que la voluntat unànime dels illencs —expressada a través dels seus representants polítics— havia estat rotunda: tots els diputats del Parlament estaren a favor de la declaració de Cabrera com a Parc Nacional. Però, les coses s'han complicat i ara com ara sembla difícil que aquesta història pugui acabar bé.

Pareix ésser que el Ministeri de Defensa vol continuar fent maniobres militars a l'illa i el govern de l'Estat hi està d'acord amb aquesta decisió dels uniformats. Això vol dir que Cabrera no quedarà adequadament protegida. És evident que la conservació absoluta de l'arxipèlag no és compatible amb la realització d'activitats militars. Les associacions conservacionistes de la natura —el GOB, per exemple— han reiterat una i altra vegada que la solució que garanteix la màxima protecció amb les màximes garanties és la declaració de Parc Nacional. I també defensen, amb tota la raó, que el futur Parc sigui gestionat per organismes científics especialitzats en la conservació medio-ambiental. Segons aquests criteris, els militars hi podrien tenir un destacament a Cabrera però, en cap cas, no hi podrien realitzar activitats de maniobres i de tir ni tampoc no podrien tenir al seu càrrec la gestió de l'illa.

La decisió del govern de l'Estat de no convertir Cabrera en Parc Nacional, a més de deixar sense solucionar les necessitats de protecció de l'illa, planteja una altra qüestió greu: fins a quin punt les Balears tenen una autonomia de veritat? No hi ha dubte que el rebuig per part del govern de l'Estat de la decisió unànime del nostre Parlament devalua fins a uns extrems alarmants el principi de l'autonomia política suposadament vigent a les nostres Illes.

La nostra revista, que sempre s'ha manifestat conservacionista, vol afegir-se al clam generalitzat —Parlament autònom, grups ecologistes, la majoria dels ciutadans— a favor de la declaració de Cabrera com a Parc Nacional Marítim-Terrestre.

Així ho volem els mallorquins i ningú no pot tenir el dret de contradir-nos.

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

Noticiari

DOS CAMPANETERS, CAMPIONS DEL II GRAN TORNEIG DE TRUC DE LES BALEARS

La parella formada per en Joan Sociés Quart "Portell" i en Bernadí Amengual Alorda "Reet" -als quals hem dedicat la portada- varen guanyar brillantment el II Gran Torneig de Truc de les Balears, representant el Club Esportiu Campanet.

En Joan i en Bernadí havien guanyat al torneig comarcal celebrat a Pollença i així es classificaren per a la final, disputada dissabte dia 11 de febrer a la sala -- d'actes de la Banca March, a Palma. Varen aconseguir cinc dels set punts que estaven en joc. Les altres parelles, de Sant Jordi, Santa Maria, la Colònia de Sant Jordi i Andratx varen obtenir quatre punts.

Aquest èxit dels campaneters ve a demostrar que -encara que la sort també compta- al nostre poble es juga bé a truc. Els aficionats a aquest joc de cartes s'hi miren, estudien les jugades i saben quan i com s'han d'arriscar. Felicitam en Bernadí i en Joan, qui -recordau-vos-ne de la seva participació en "El precio justo"- està passant una bona "ratxa".

APAREIX EL BUST D'EN MIQUEL DELS SANTS OLIVER

A l'anterior número de la revista donàvem la notícia de la desaparició del bust dedicat a Miquel dels Sants Oliver, situat a la plaça de Son Puça. Ara, el bust ha tornat a aparèixer col·locat sobre el pedestal, encara que girat cap al Nord. Pareix ésser que els bromistes han pensat que ja n'hi havia a bastament i han decidit tornar el -- bust.

XERRADA DE L'APA DE CAMPANET A ALARÓ

L'Obra Cultural Balear d'Alaró, per tal de dinamitzar la vida escolar del poble, al mateix temps que amb la intenció de potenciar l'ús del català a l'escola, va convidar l'Associació de Pares d'Alumnes de Campanet a fer una xerrada-diàleg amb els pares -- d'Alaró. L'acte tengué lloc dia 26 de gener i hi assistiren n'Antònia Alzina "Maians", en Pere Pons "Mosco" i na Bel Mir "des Forn".

EN TOMEU BARCELÓ HA PUBLICAT UN LLIBRE

En Tomeu Barceló, a qui recordareu per l'entrevista que li férem l'hivern passat, quan impartia el curs de psicologia als pares de la nostra escola, ha publicat un llibre titulat "Psicología de la conducta musical en el niño". El llibre ha estat editat per la Universitat i té un caire més bé científic. Tracta sobre l'aparició de la conducta i les nocions musicals en el nin. Enhorabona.

CONFERÈNCIA D'EN MIQUEL VIVES

Formant part dels actes commemoratius del 126è aniversari del naixement de Mn. Antoni Mª Alcover, el dimarts dia 31 de gener en Miquel Vives va parlar, a la Sala de la Delegació de la Conselleria de Cultura a Manacor, sobre els ajuntaments de Mallorca i la normalització lingüística. L'acte era promogut per l'Escola Municipal de Mallorquí de Manacor i en Miquel va tractar la qüestió de la tasca que poden dur a terme els -- nostres ajuntaments en relació amb la promoció de l'ús del català.

CAMPANET A LA TELEVISIÓ

Darrerament no ens podem queixar de no tenir projecció exterior. El Centre de Televisió Espanyola a les Balears ha realitzat darrerament dos programes que han tengut una relació directa amb Campanet.

Concretament, el programa de Raphel Pherrer, "La ruta de la ceba", de dimarts dia s'havia rodat quasi tot a Campanet. Encara que la història era imaginària -un capellà, tres joves i una gallina que parteixen d'un poble de muntanya per anar a veure la mar-, la majoria d'indrets eren del nostre poble i fins i tot hi intervenien dos campaneters: na Margalida de Son Grau, que hi feia molt bé el seu paper i a qui vàrem poder veure formatjar, i en Pere Pessol, vestit d'època i explicant la seva feina de -- restaurador d'orgues.

I, per si fos poc, dos dies després el programa "El meu redol", que cada setmana es fa sobre la redacció d'un allot, va estar dedicat a un treball d'en Joan Alcover "Covener". A través de les paraules d'en Joan es va oferir una visió de la seva vida quotidiana i dels aspectes culturals, social i paisatgístics del poble. Na Margalida de Son Grau hi va tornar a sortir. També hi varen intervenir la mestra d'en Joan, els -- seus amics, la seva padrina i d'altra gent. En definitiva, vàrem tenir una setmana - molt televisiva.

CAMPIONAT DE BILLAR

Des de fa tres setmanes es disputa al Bar Sol el I Campionat de Billar de Campanet. Hi participen tres grups de jugadors: el grup vermell, on hi ha els 13 millors; el grup blau, amb 16 jugadors considerats mitjancers, i el grup verd, amb 20 jugadors. La competició es fa pel sistema de lliga. Cada jugadors s'enfronta amb tots els del seu grup. Els quatre primers de cada grup es disputaran las semifinals. Els perdedors lluitaran pel 3r i 4t lloc i els dos guanyadors aniran a la final. Així, hi haurà tres campions, un per cada equip.

Aquest campionat l'organitza el Bar Sol, amb la collaboració d'una sèrie d'entitats i comerços. Es preveu que les partides durin unes set setmanes i és quasi segur que el dia de la final vendrà a fer una demostració l'actual campió del món de billar artístic, el Sr. Pere Nadal.

FOGUERONS

Per Sant Antoni i Sant Sebastià s'han muntat uns quants foguerons al poble. Dia 13, els alumnes de vuitè feren un fogueró a la plaça, on venien llonganissa, botifarrons, coca i vi per treure quatre dobbers per al seu viatge d'estudis. Dia 14, al carrer de la Font també hi va haver un fogueró que va anar ben animat. Dia 16, l'Associació de la Tercera Edat també en va fer un i dia 27 l'organització local d'Aliança Popular n'organitzà quatre envoltant la plaça.

EXCURSIÓ AL TEIX

La revista va organitzar una excursió al Teix el diumenge dia 15. Unes vint persones partiren de Valldemossa i per Son Moragues pujaren al Teix, que té 1003 metres. La tornada es va fer pel Camí de l'Arxiduc, cap a Valldemossa.

UN CARNAVAL BEN ANIMAT

Els darrers dies són una de les festes que han pres més força al nostre poble. Amb les fotografies que publicam a les pàgines centrals podreu recordar el gran ambient de la Rua del dissabte vespre. Des de nins petits a una banda de música, un vaixell i un circ, personatges d'època, bombones de butà, estrelles, etc. es podien veure passejar per la plaça i fer l'itinerari de la Rua darrera els músics. Les carrosses i les comparses varen esser tota una demostració d'imaginació i alegria. Després, el ball a sa Canova degué esser un dels més animats de la comarca. La gent va aguantar fins devers les sis de la dematinada!

A més de dissabte, el dijous llarder els allots feren la seva Rua. També en feren el darrer dimarts. Els nins de les monges encengueren un fogueró amb els troncs que ca da un havia duit a la placeta de Sor Anna i hi torraren botifarrons i llonganisses. - Els del col·legi públic es passejaren pel poble i després oferiren coca amb sobrassada a tothom qui en va voler menjar, a la plaça Major.

A la vista de l'activitat d'enguany, no fa falta dir que aquesta festa s'ha consolidat definitivament i aquests dies ja són un dels que la gent espera amb més il·lusió.

MANIFESTACIÓ PER LA PAU

Per segon any consecutiu es va celebrar a Campanet la manifestació per la Pau. Fou organitzada pel BEC i el Col·legi Públic Llorenç Riber. Hi varen participar uns 250 allots, entre els del col·legi i els de les monges, que duïen el dibuix d'un colom blanc -com a símbol de la Pau- i tres pancartes amb els lemes "Tots junts per la Pau", "Di-guem Pau" i "La joventut amb la Pau".

La manifestació va transcórrer pels carrers més cèntrics i quan va arribar a la plaça es va llegir un manifest d'homenatge al gran apòstol de la no-violència, Mahatma Gandhi, i es va expressar la bona disposició de tots els participants a mantenir unes relacions pacífiques i d'eficax comprensió entre tots els pobles de la terra.

(Font: "Ultima Hora", 31-I-1989)

REUNIO A CAMPANET DE PARLAMENTARIS NACIONALISTES I D'ESQUERRES

El passat mes de gener es va celebrar a Palma una trobada de parlamentaris nacionalistes i d'esquerres dels Països Catalans (les Balears, Catalunya, País Valencià). L'objectiu era analitzar diverses qüestions de repercussió compartida: la normalització lingüística, els mitjans de comunicació, la problemàtica ecològica, el funcionament de les institucions autonòmiques... Idò bé, un dels actes d'aquesta trobada es va celebrar a Campanet, el dia 25 de gener a la sala de sessions de l'Ajuntament. En concret s'hi va parlar de la normalització lingüística als municipis mallorquins. De la situació del de Campanet en va donar comptes en Miquel Vives. L'escriptor Ignasi Riera —autor d'una quinzena de llibres i diputat d'Iniciativa per Catalunya— en va donar notícia a la seva col·laboració al "Diari de Barcelona", fent una referència concreta a l'acte de Campanet. Hem cregut interessant reproduir-ne el paràgraf:

◆ El debat final més el sopar del primer dia van tenir lloc a Campanet, presidit pel lúcid alcalde d'aquest poble de l'interior, d'uns dos mil habitants, on es fa un esforç efectiu per recuperar una identitat cultural i lingüística: el poble on van néixer Miquel dels Sants Oliver i Llorenç Ribet.

D'esquerra a dreta:

Aureli Ferrando, Pasqual Mollà, Joan Mayol, Mateu Morro, Ramon Orfila, Ignasi Riera, Joan F. López, J.Ll. Carod, J. Nualart, Roc Fuentes, C. Sánchez i E. Capilla.

ES PUBLICA UN LLIBRE DE NA CATERINA VALRIU

L'Ajuntament de Palma ha editat un llibre de na Caterina Valriu, que viu a Campanet i col·labora a la nostra revista amb articles sobre cultura popular i tradicional. El llibre, que té el títol d'"EL Carnaval a Palma", fa una descripció molt detallada i interessant de la celebració dels darrers dies a Ciutat. Na Caterina ens descriu com eren les desfresses, fa un poc d'història de la Rua, en conta diverses anècdotes, parla dels balls que es feien a diferents locals i tracta molts d'altres aspectes del Carnaval. Es un llibre molt entretingut i que, a més, ens ofereix fotografies, il·lustracions i molts altres documents que ens mostren com era aquest ambient. Vos en recomanem la lectura i aprofitam per donar-ne l'enhonorabona a na Caterina.

REEDICIÓ DE "LA LITERATURA EN MALLORCA" DE M.S. OLIVER

A les darreries de l'any passat, va aparèixer a Barcelona una reedició de La literatura en Mallorca de M.S. Oliver. Es tracta d'un llibre publicat l'any 1903 en el que n'Oliver fa la història de la literatura de Mallorca del període de la Renaixença fins als inicis d'aquest segle. En aquesta ocasió el llibre de n'Oliver ha tingut la fortuna d'esser editat per un prestigiós historiador de la literatura: el doctor Joan-Lluís Marfany, professor des de fa un bon grapat d'anys de la Universitat anglesa de Liverpool. El doctor Marfany ha redactat un pròleg de seixanta pàgines sobre n'Oliver i la seva obra. A més a més, n'ha quedat enganxat totalment, a l'obra de n'Oliver, fins al punt que pensa continuar estudiant-la. Es una bona notícia per a aquest campaneter il·lustre.

SOPAR DE TRUQUERS AL BAR SOL

Dia 28 de març, els dos campaneters que recentment s'han proclamat campions del II Gran Torneig de Truc de les Balears --en Joan Sociés "Portell" i en Bernadí Amengual "Reet"-- convidaren a sopar a tots els jugadors que havien participat en el Campionat Local celebrat al Bar Sol. Els quaranta truquers menjaren arròs brut i porcella, l'especialitat de la casa. Hi hagué molt bon ambient i rialles a rompre. La vetlada va acabar, com no podia ésser d'altra manera, fent trucs i retrucs.

ACTE INFORMATIU DEL PARTIT POPULAR

El mes de març el Partit Popular --abans Aliança Popular-- va celebrar un acte informatiu a Campanet. L'acte comptà amb la presència del president del partit, en Gabriel Cañellas, el qual informà de les vicissituds i resolucions del congrés que el seu partit acabava de celebrar a Madrid.

A la mesa de l'acte, al costat dret de Cañellas, hi havia en Jaume Pol que recentment ha estat elegit president local del partit.

A l'acte hi assistiren aliants de la nostra comarca.

VILANOVA-1 : PAPERERIA

VILANOVA-2 : LLIBRERIA

**VILANOVA-3
MOBLES OFICINA**

502880-505532-504229

INCA

PERE VILANOVA

PLA "Sa BANCA"
BANCA MARCH
DE JUBILACIÓ

T'esperam

GELATS I ESPECIALITATS

La Menorguina

ACTIVITATS DE L'ASSOCIACIÓ DE LA TERCERA EDAT

FESTA DE SANT ANTONI

L'Associació de la 3ª edat del nostre poble va celebrar amb diversos actes aquesta Diada. El dissabte dia 16 se va pegar foc a un monumental fogueró situat darrera l'església. A les set del vespre s'havien amollat uns coets per a anunciar el començament de la festa. Va pegar foc n'Antonina "Puça", per esser el número 1 de la nostra Associació, i val a dir que se'n va desfer amb la mà un poc tremolosa i després d'un parell de temptatives. La gent va començar a acudir, enrevoltant el foc, esperant que se fes caliu per torrar un tros de llonganissa o botifarró dels que esperaven en el Saló Parroquial. Mentrestant, parlàvem de coses sense importància o contàvem "chistes".

Vàrem haver d'esperar una hora o més per començar a torrar perquè no hi havia qui s'hi arrambàs. Com a previsió, vàrem dur tanyades d'ametler en punta per a facilitar molt la feina.

Teníem unes taules preparades, amb botelles de vi negre, duit de Biniali, terra de bon vi. La gent anava d'un lloc a l'altre, menjant i bevent, i se començava a sentir qualcú que cantussajeva. Després de menjar se deixaren sentir veus greus i ronques de les ximbombes, acompanyades també de cançons amb veus un tant greus i escanyades.

La Diada de Sant Antoni, a les onze del matí, se va celebrar una missa solemne amb gran participació de socis i altra gent. El senyor Rector va exaltar el sant i les seves virtuts. Acabat l'acte, se va fer la proclamació de Sant Antoni com a patró de la nostra Associació, que d'ara endavant s'anomenarà "Associació de la Tercera Edat Sant Antoni de Campanet".

El capvespre, a les quatre i mitja, començaren les beneïdes amb una gran participació de persones i animals. Els vestits de pagès se deixaren veure molt entre les persones joves i no tan joves. Amb les gàbies a les mans, els ninets tot gojosos duïen coniets, moixets, aucells, i altres esperaven sense frissar que el senyor Rector amb molta paciència els beneís d'un en un. Dos animals destacaven dels altres, dos xots de munta-

nya que, amb la seva cornamenta, no hi havia qui s'hi arrambàs. Un era d'en Miquel "Salefa" i l'altre de l'amo de Son Grau.

Un grup de la tercera edat, vestits amb la roba de fer feina, donaren la nota típica de la festa. Un parell de carrosses i caparrots també ajudaren a què la festa fos més llúida.

Com se va veure, la imatge de Sant Antoni va esser completament restaurada per unes persones que desinteressadament volgueren fer aquesta feina tan hermosa.

En Joan "Canta" i la seva música varen contribuir a l'esplendor de la Diada.

Se va tocar amb les mans que aquesta tradició, després d'estar molts d'anys mig morta, ha tornat a reviscolar amb més força que mai.

EL DIJOUS LLARDER

L'Associació va celebrar, com ho fa cada any, la festa del Dijous Llar der. Un grup se va disfressar de diferents maneres, vàrem menjar coca amb verdura i dolça, beguèrem vinet dolç a voler, i quan anàvem entonats l'Orquetra Vascònia amb el seu ritme trepidant nos va fer ballar de valent.

Per acabar la festa sortirem en processó cap a la plaça, hi donàrem una volta, tornàrem a ballar, i cansats de tant de truí, ho deixàrem anar fins l'any que ve si Déu ho vol.

Pere Antoni Reinés

El BEC informa...

El dissabte 25 de febrer va tenir lloc una conferència sobre l'eutanàsia, a càrrec de Maria Dolors Navarro, presidenta a Balears de l'Associació pel Dret a una Mort Digna. A la conferència hi assistiren una vintena de persones i es va entaular un interessant col·loqui entre la conferenciant i el públic.

El dissabte 4 de març, ecologistes de tot Mallorca anàrem a Ciutat a fer una protesta davant la Delegació del Govern per l'actual situació de Cabrera. Al show dels ecologistes no hi va mancar res de res.

Els dies 4 de febrer i 25 de febrer i el 11 de març es reuniren els grups ecologistes de Mallorca. El dia 4 fou a Ciutat i els altres a Campanet. En total ja hem realitzat set trobades conjuntes. Els participants són: Ateneu Llibertari Estel Negre, Grup d'Acció per la Pau i el Desarmament, Plataforma Ecològica de la Crida a la Solidaritat, Amics del Raiguer, Bloc Ecologista de Campanet, GOB-Mallorca, Grup Ecologista d'Artà-GOB, CORC-Acció Directa Ecologista, GOB-Pollença, GOB-Capdepera, GOB-Son Cervera, La Crida-Santa Maria, Coordinadora per la Defensa de la Marina de Lluçmajor, i altres grups.

Comunicat de premsa referent a la situació actual de Cabrera

Els grups ecologistes de Mallorca, units a Campanet, el dissabte 25 de febrer d'aquest any, manifesten el següent referent a la situació actual de l'arxipèlag de Cabrera:

1. Rebuig total a la presència militar de qualsevol tipus a l'arxipèlag.
2. Lògicament, també ens oposam a la realització de maniobres militars per part de l'exèrcit espanyol.

3. Cabrera és un lloc de defensa estratègic per als militars, nosaltres ens demanam què és el que han de defensar els militars a Cabrera?
4. La és hora que Cabrera sigui declarada Parc Nacional Marítimo-Terrestre.

La presència militar no és compatible amb la defensa de l'ecosistema de l'arxipèlag.

Creim que des de Madrid no ens han d'imposar decisions. Cabrera és d'aquí i des d'aquí s'ha de decidir el seu futur.

Els poders autonòmics de les Illes s'estan venent al govern de Madrid.

Actualment la voluntat que té primacia és la del Ministeri de Defensa.

La postura que prenen alguns polítics balears es deu a la finalitat de rebre contrapartides del govern espanyol.

Per acabar ens adherim a la manifestació per la defensa de Cabrera que convoca el GOB per al dijous dia 16 de març.

Dues activitats memorables

Per segon any consecutiu s'han celebrat les beneïdes de Sant Antoni, organitzades per la Parròquia, l'escola, la Tercera Edat i el BEC, i malgrat fos en dia feiner varen constituir un autèntic èxit.

També va esser qualificada d'èxit sense precedents la manifestació per la pau, el dia 30 de gener. Sota el lema "Tots junts per la pau" es varen reunir prop de 300 al.lots. La manifestació fou convocada pel CP Llorenç Riber i el BEC. Va comptar amb la participació de la majoria d'entitats del poble i també del Partit Popular-AP. La marxa va tenir un fort ressò a la premsa balear.

Recollida de paper reciclat

El dissabte dia 1 d'abril, a partir de les deu del matí, passarem per les cases a recollir paper vell (diaris, revistes, folis, etc.). Us demanam que si algú en té molt que avisi a algú del BEC. Us demanam que tingueu el paper ja preparat dins capsos o en bosses, o bé fermat. Agrairiem que el deixàssiu als portals o bé al carrer. També el podeu deixar dins bosses a la cotxeria de la rectoria. Després, tot aquest paper recollit serà entregat a un centre de rehabilitació de drogadictes i alcohòlics. Esperam la vostra col.laboració. Gràcies.

CICLE DE CONFERENCIES SOBRE LA SITUACIO LINGÜISTICA

La Delegació de Campanet de l'Obra Cultural Balear i la revista "Campanet", amb la col.laboració de l'Ajuntament, han organitzat un cicle de conferències sobre la situació lingüística. Les dates, els títols i els conferenciants són els següents:

- Miquel Alenyar: Societat, immigració i llengua (18 de de març).
 - Aina Moll: El paper de cadascú en la normalització lingüística (1 d'abril)
 - Taula rodona sobre Mitjans de comunicació i norm. ling.
- Les conferències es faran a l'Ajuntament, a les 21 hores.

En Gabriel Janer Manila, nat a Algaida l'any 1940, és un dels millors escriptors de la literatura catalana actual. Ha publicat més de cinquanta llibres, gairebé de tots els gèneres literaris —novel·la, assaig, teatre, periodisme, divulgació històrica...—. Recentment ha publicat al diari "Avui" de Barcelona un article sobre La minyonia d'un infant orat, en ocasió de la seva sisena edició.

La revista "Campanet" 1^a ha volgut reproduir amb el fi de fer possible que els nostres lectors el coneguin.

Un infant orat

Gabriel Janer Manila

■ *Acaba de sortir al carrer, novament publicada per l'editorial Moll, La minyonia d'un infant orat, de Llorenç Riber. Aquesta n'és la sisena edició, d'ençà que l'any 1963 Francesc de B. Moll decidí de reeditar aquell bellíssim relat que l'Associació per la Cultura de Mallorca havia publicat per primera vegada l'any 1935.*

Encara que es tracta d'una obra reeditada sovint —al marge de les edicions de Can Moll en conec algunes altres: una de la conselleria de Cultura, del 1981, que es va repartir gratuïtament a les escoles i una altra de La Caixa, del 1984, amb una portada de Joan Miró—. La minyonia d'un infant orat no és una obra prou coneguda, tot i que podem considerar-la un clàssic.

No ho és a Mallorca, on certs sectors socials l'han tinguda sempre entre la mitja dotzena d'obres que conformen la literatura nacional de l'illa; però tampoc no ho és, de coneguda, a la resta dels Països Catalans. I no obstant això, la magnífica prosa exuberant i lírica de La minyonia... puntejada d'imatges plenes d'encís, extretes sovint tant del llenguatge popular com del bagatge humanístic que Riber posseïa, és l'obra d'un clàssic.

Segurament, la intenció de mossèn Riber en escriure aquest text no devia ésser cap altra més que explicar el record llunyà d'una infantesa que, amb el temps, havia idealitzat. La idealització del petit clos pairal i la projecció sobre el paisatge del seu estat d'ànim, dels seus sentiments enyoradissos. Però és l'humanista, qui escriu; l'humanista que recorda la seva vida a partir dels llocs en què va viure la seva infantesa orada, desvergonyida, potser llunàtica i plena de la joia d'haver estat plenament un infant orat.

Però La minyonia d'un infant orat és el relat d'un viatge, la narració d'una petita epopeia o l'explicació d'una íntima aventura humana. Es tracta del viatge a través del qual l'infant orat —vingut al món sense cap més riquesa que els seus ulls tranquils— haurà de portar a terme l'aventura fascinant que conduïx l'home de la naturalesa a la cultura, des de la terra paradisiàca de la infantesa a la ciutat dels llibres.

ESTANC I PAPERERIA

Maria Gelabert

Llibres

Material
Escolar

Na Magdalena "de Can Xisquet"

Na Magdalena Alzamora "de Can Xisquet" forma part de la nova Banda de Música de Campanet. Als dotze anys va començar el seu interès per la música, i ara, als setze, continua el seu camí musical, compaginant-lo amb les activitats pròpies de qualsevol altra de la seva edat.

— MAGDALENA, QUAN VARES COMENÇAR A ESTUDIAR MÚSICA?

— Ja fa estona. Quan vaig esser sa sibil·la en es 12 i 13 anys, sa gent me deia que havia d'estudiar música. A mon pare això li va agradar i vaig començar a estudiar amb ell; però buf! quan ens queia bé. Després vaig començar més de veres amb l'amo en Perico "Maca" devers un any; però me volia examinar en es conservatori i el que ell m'ensenyava no era suficient. Després, vaig començar a Sa Pobla. Ara fa tres anys que hi vaig. També me vaig apuntar en això de Campanet. A Sa Pobla toc es piano. Ara faig primer. Vaig començar per solfeig i ara ja faig tercer de solfeig. Som devers sis o set campaneters que hi anam.

— T'HA INFLUÏT QUE TON PARE FOS MÚSIC?

— Moltíssim. Més que ningú ha estat ell es qui m'ha influenciat.

— QUIN INSTRUMENT TOQUES?

— A més des piano; ara a Campanet començ amb so saxo. M'agrada molt aquest instrument, m'ha agradat sempre.

— QUINES QUALITATS S'HAN DE TENIR PER ESTUDIAR MÚSICA?

— Ha de sortir de sa persona. Si ho fas per obligació, difícilment surt bé. S'ha música s'ha d'entendre. Hi ha persones que tenen facilitat per entendre sa música com a concepte. S'ha de tenir molt de sentit, encara que si no el tens se pot aprendre, amb molta voluntat i constància.

— PENSES QUE TORNAR A CREAR UNA BANDA DE MÚSICA A CAMPANET ANIMARA EL POBLE?

— Jo pens que sí. Feia falta. A més, a Campanet sa gent és de sa bauxa. Es un poble molt alegre i sa música ajuda que ho sigui. Sa gent d'aquí coneix aquest tipus de música perquè ja hi havia hagut altres bandes.

— COM HA RESPOST LA GENT, QUINA GENT VE A TOCAR?

— Pels habitants que hi ha a Campanet, hi ve molta de gent. Hi ha molts d'al·lots petits que me pensava que se n'anirien i és el contrari: se n'han apuntat més. Hi ha gent de totes ses edats però principalment gent jove; serà una banda jove.

— COM FUNCIONEN LES CLASSES? QUINS NIVELLS HI HA?

— Sa majoria de gent ha començat de zero, sobretot ets al.lots petits. Hi ha gent més gran que de petita havia estudiat música i ara tenen bo de fer recordar-se'n. Després hi ha gent que ja en sap un poc més. Jo faig classes en ets al.lots petits, però ara en Vicenç (es mestre) té molta de feina i vol que jo faci solfeig a tothom.

— QUAN TROBES QUE PODREU SORTIR A TOCAR?

— Volien que dia primer d'abril sortíssim, però no sé si serà entre noltros o una cosa oficial. TROP que és molt prest. A sa trobada de bandes pes maig en Vicenç vol que hi anem, però no ho sé...

— EN ACABAR D'ESTUDIAR, T'AGRADARIA DONAR CLASSES DE MUISCA?

— Sí, m'agradaria moltíssim. Segurament m'hi dedicaré, si no canviï. M'agradaria donar classes en es Conservatori.

— TROBES QUE A CAMPANET HI HA SUFICIENTS ACTIVITATS CULTURALS? TU HI PARTICIPES?

— Sí, Campanet, com he dit abans, és un poble molt mogut. Tothom s'apunta a lo darrer que surt. Allò que m'agrada més de tot són els boleros. A més, també cant a sa Coral i vaig anar a classes de pintura.

— QUE ESTUDIES?

— Ara faig de BUP. Faig Lletres pures.

— QUIN TIPUS DE MÚSICA T'AGRADA?

— Tota sa música, llevat des flamenc, que no m'agrada. Segurament és perquè no l'entenc. Normalment, escolt música clàssica, encara que sa moderna també

m'agrada molt. Dins sa música clàssica, per a mi s'estil millor és es Barroc, sobretot s'alemany, i com a músic Bach. De música moderna m'agraden Bruce Springteen, Sting, i aquesta gent.

— QUE SOLS FER UN DISSABTE A VESPRE QUALESEVOL?

— Anar a Sa Pujada. Estam quasi tot es vespre a Sa Pujada i a Cas Reto.

— I ARA QUE HEM PASSAT ES CARNAVAL, COM T'HO MONTES TU?

— Es dissabte me vaig desfressar com cada any. A Campanet, està molt bé. A més, de cada any agafa més força. Supòs que quan sa Banda estigui en marxa hi sortirem a tocar.

MARIA ANTONIA JUAN AMENGUAL
FRANCISCA BISQUERRA MASCARO

DADES DE POBLACIÓ (1)

En aquest número de la R.C. iniciam la publicació d'una sèrie de dades estadístiques sobre la població de Campanet que ens informaran d'alguns aspectes relatius a les seves característiques demogràfiques i socio-econòmiques.

Les dades procedeixen del volum referit a Mallorca del padró

POBLACIÓ SEGONS L'ESTAT CIVIL						
CAMPANET	TOTAL	Fadrins	Casats	Viduos	Separats	Divorciats
	2198	865 (39'35%)	1134 (51'59%)	174 (7'9%)	24 (1'1%)	1 (0'04%)
Homes		485	570	36	12	1
Dones		380	564	138	12	0
MALLORCA	550.849	242.518 (44'02%)	265.059 (48'11%)	34.824 (6'3%)	6186 (1'1%)	2222 (0'4%)
Homes		128.412	132.271	6.271	2444	840
Dones		114.106	132.786	28.553	3742	1382

municipal d'habitants de 1986 publicat per l'Institut Balear d'Estadística l'any 1988, el qual aporta una informació de gran importància per obtenir una completa visió de totes les característiques d'una població.

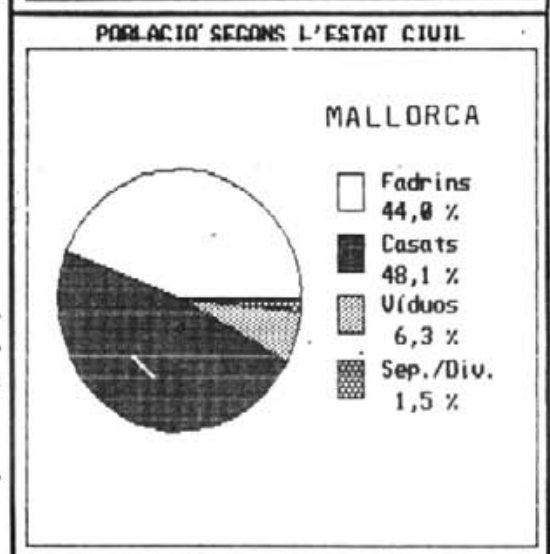
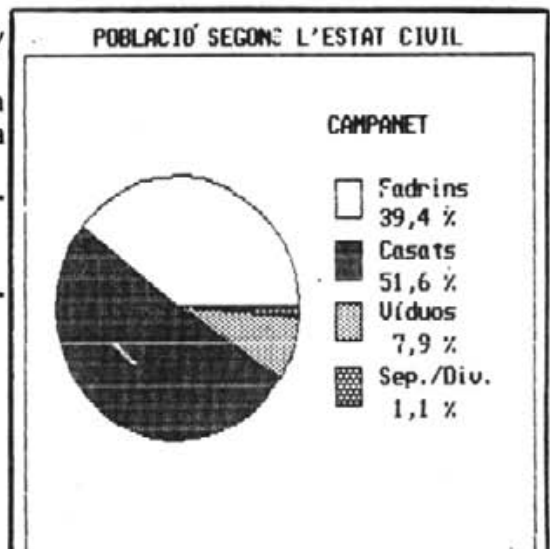
A la primera entrega estudiam la població de Campanet en comparació a la de Mallorca segons l'estat civil. De la seva anàlisi es poden deduir les següents conclusions que, de manera genèrica, són comuns a les dues col·lectivitats:

-Hi ha més persones casades que fadrines, essent major la diferència entre els dos estats a Campanet que al conjunt de Mallorca, cosa lògica ja que ens trobam dins el contexte d'una societat rural envellida com és la del nostre poble.

-Els fadrins superen a les fadrines. Aquest fet es pot explicar per una sèrie de motius: Les dones es solen casar a una edat més jove que els homes; generalment neixen més homes que dones i en darrera instància, en el cas de Campanet, s'ha de tenir en compte que els fadrins que han arribat a una determinada edat han perdut les perspectives de casar-se.

-Es comptabilitzen més vídues que víduos, aquesta circumstància l'hem de relacionar amb la major esperança de vida que tenen les dones.

-El nombre de separats i divorciats suposa una mínima incidència dins el conjunt de la població.

EL CARR

NAVAL

99

Temps de Quaresma

Si ens demanam com era la quaresma a la Mallorca tradicional veurem que la idea de quaresma venia definida precisament per la seva contraposició a carnaval. El que pels darrers dies era festa i disbauxa esdevenia penitència i seriositat. Del desenfré i la llicència es passava a l'ordre, de l'alliberament a la repressió. Les activitats lúdiques i festives estaven proscrietes durant el període quaresmal; no hi havia balls ni músiques, no podien jugar a cartes ni a altres jocs d'atzar. Fins i tot l'hora de festejar s'escurçava, i durant la quaresma es festejava menys. Augmentaven les celebracions religioses i la vida d'església assumia bona part del protagonisme social.

Un dels punts on el poble acusava més les restriccions quaresmals era a l'hora del menjar. El plats greixosos i abundants del carnaval eren substituïts per altres menys substanciosos, on sovintejaven les verdures, els llegums i -sobretot- el bacallà i les arengades.

No és estrany per tant que un dels elements més curiosos del costumari quaresmal estigui relacionat amb l'alimentació, em referesc a la representació de la Jaia Quaresma ("Corema" a Mallorca). Es tracta de la imatge d'una dona que simbolitza el període quaresmal. Normalment la representaven magra, vella i malsofrida. Vestida de pagesa i carregada de menges vegetals, amb una graella a les mans, un bacallà i un rosari. solia tenir set peus (i a vegades set dents o set braços) que representaven les set setmanes de durada de la quaresma. La gent la solia penjar dins la cuina i així recordava a tothom que era temps d'abstinència. Cada setmana que passava li tallaven un peu, a vegades a mitjan quaresma la tallaven pel mig i, finalment, en arribar pasqua la cremaven.

Però hi havia encara altres costums. A algunes cases durant la quaresma donaven la llet als porcs, perquè creien que si en bevien trencaven l'abstinència i pecaven. Alguns si caçaven un ocell el donaven al moix. A alguns llocs el dimecres de cendra la madona posava els atuellis de cuina al foc, buits, per tal que es cremàs qualsevol rastre de greix que hi pogués quedar. També hi havia qui guardava les guinavetes que habitualment s'utilitzaven per tallar carn i no les tonava a treure fins que es matava el xot de pasqua.

Transcriurem aquí un petit recull de dites i gloses de quaresma que expressen ben clarament quins eren els sentiments de la gent del poble enfront dels rigors imposats per la quaresma.

Carnestoltes quinze voltes
i nadal de mes a mes,
que tot l'any ne fossin festes
i la quaresma mai vingués.

Dimecres de cendra,
que el diable et prenga.

Del carnal ve la quaresma.

Adéu, dimecres de cendra,
que el dimoni se t'endugui!
Per quatre dies de gras,
set setmanes de dijuni!

Ara vénen set setmanes,
totes de dejunar!
Noltros set ja n'hem passades,
totes de riure i menjar.

S'han 'cabat es darrers dies,
sa corema ja se'n ve
i hi ha jove qui té
més penes que no alegries.

A sa xuia da-li empena,
ara que hi ha llibertat;
llavò entra sa corema
i es porc ha d'estar tancat

Caterina Valriu

CONSELLERIA D'EDUCACIO I CULTURA
GOVERN BALEAR

ASSOCIACIO DE LA PREMSA FORANA

PREMSA
FORANA

Interview

SION MAIRATA

En Sion Mairata Pons "Ros" és advocat, i nasqué a Campanet fa 38 anys. Actualment ocupa un alt càrrec dins l'Administració autonòmica, el de Director General de la Funció Pública. Fins fa nou mesos treballava a l'INEM, i hi havia ocupat càrrecs com els de Subdirector Provincial, Cap de Serveis Jurídics,...

- Sion, com és que et decideixes a canviar de feina?

- Sa veritat és que me feia il·lusió treballar dins sa Comunitat Autònoma, treballar per sa nostra comunitat. Treballant pes Govern Central, has d'estar molt pendent de Madrid, i te'n dones compte que ténen una idea molt igual de totes ses parts d'Espanya. Sa seva visió és poc acostada a sa realitat provincial. Aquí és fan lleis o normes i es fan en funció de sa nostra problemàtica. En fi, me feia ganes viure professionalment s'autonomia.

- Quines són ses funcions des teu càrrec?

- Dur a terme sa política de personal.

- Quines repercussions pot tenir sa nova llei de sa Funció Pública, aprovada el passat 22 de febrer?

- Sa importància és moltíssima, perquè fins ara ens regiem per sa llei 30/84, una llei estatal, i ara per primera vegada tenim una llei feta aquí i aprovada pes nostre Parlament. Aquesta llei s'encarregarà de regular sa relació des funcionaris amb s'Administració Autonòmica.

-- Facem un poc de memòria. Què et reconden ses paraules "Hojas Informativas"?

- En es seu temps varen esser molt importants perquè permeteren canalitzar una sèrie d'inquietuds culturals. Erem un grupet: n'Abdò, en Damià Ferrà, en Damià Llobina, en Raïssa, s'ànima des grup, en Jaume Socies, ... Apart havíem organitzat un curs de català, es primer que es va fer a Campanet. Mos donava ses classes es metge Siquier de Sa Pobla i es feia damunt Ca's Coixet.

- A sa gent de sa teva edat vos va agafar en plena joventud, es trencament cultural dels anys 60 - maig del 68, The Beatles, moviments contraculturals - i mentres a tots els Països Catalans prenia forma el moviment de la nova cançó. A Campanet, formàreu un grup musical. Conta-mos aquella experiència.

- Supòs que te refereixes a Els caminants. Sí, però abans ja havíem fet una sèrie d'actuacions aïllades. Erem n'Arnau "Passol", en Jaume "Beato", ses dues Catalines March, na Francisca "Roderà", na Maria "de s'estany", na Margalida Palou, en Joan "Covoner", ... A jo m'havien comprat una guitarra, i la m'havia ensenyat a tocar en Biel "de sa murtera". Però sobretot s'ambient musical va sorgir a Campanet amb s'arribada de Sor Justa, qui va tornar a posar en marxa es coro de l'esglèsia, 49

i també donava classes de piano i solfa. Així és va anar creant un clima propici per manifestacions d'aquest tipus. Tot això i s'ambient cultural des moment permeteren sa formació des grup Els Caminants.

-Féreu moltes actuacions?

Mos estrenàrem a sa Plaça de Son Puça, i també actuàrem a Lloseta, Inca, Muro,...

- Els animals són també uns des teus hobbies. Rellegint el número 0 de "Hojas Informativas" vaig subrratllar aquesta frase te va: "Estic segur que observant el comportament animal podem aprendre una importantíssima lliçó de vida. Sabem molta física i astronàutica, però de viure així com ens pertoca encara tenim molt que aprendre." Creus que aquestes paraules són vàlides encara avui, 16 anys després?

- Sí, jo crec que sí, crec que en certsa manera se poden man tenir. Jo tenc una curiositat in-nata, qualsevol cosa que em des-perti s'interès se converteix avi at en un hobby. I sa vida animal sempre m'ha atret. Es una cosa que em ve de família.

- També vares estar bastant relacionat amb sa Federació de caça?

- Sí, vaig esser secretari general i assessor jurídic de sa Federació regional de caça. I vaig esser s'autor des primer Reglament Nacional de Guarderia Federativa de Caça.

- I en què consistia?

- Era es reglament que regulava s'activitat des guardes de ses societats de caçadors a nivell provincial. Va tenir transcendència nacional, perque me demanaren per implantar-lo a una sèrie de províncies.

Res més, s'ha fet tard i convé acabar la xerrada. En Sion mos acompanya fins a la sortida. No és fàcil trobar el carrer, en aquest gran casal mallorquí, restaurat de bell nou, on es troba la Conselleria, a la Plaça de les Drassanes. Adéu i gràcies.

Jaume Morell

BAR

S

L

VARIATS

GELATS

LA PESTA DEL 1652

per DAMIA FERRA-PONÇ
ANTONI VALLESPÍR

La pesta bubònica que assolà Mallorca l'any 1652 fou, tot i la seva tràgica espectacularitat, només un dels signes de la crisi general que afectà Europa al llarg del segle XVII, el denominat -l'expressió és de Don Quijote- Segle de Ferro. La gran pesta del 1652 -el "gran i rigorós contagi" com la denominaren els jurats de Campanet- coexisteix amb la recessió econòmica, les guerres inacabables, la navegació insegura pel consarisme, les males collites, les catàstrofes climàtiques, la virulència del bandolerisme... La pesta és un element més de la crisi. No el seu origen.

La denominada avui "pesta bubònica" és una malaltia aguda, infecciosa i epidèmica. Produïda pel Bacillus pestis de Yersin-Kitasato o Yersinia pestis (Pasteurella pestis). Es caracteritza per la formació de bubons a les regions femoral, inguinal, cervical i axil·lar, i de tumors gangrenosos no constants, després de dos o quatre dies d'un estat infectiu general greu, semblant al tifoïdic. Va acompanyada ge-

neralment de deliris, vòmits i diarrea.

Es una malaltia endèmica al Tíbet, Índia, Mesopotàmia i alguns punts d'Àràbia. Ha estat la més terrible de les malalties epidèmiques. Proce- dent d'Àsia, causà milions de morts a l'Europa del segle XIV, aleshores denominada Pesta Negra. Tornà afectar Europa durant els segles XVI, XVII i XVIII, però ja no amb tanta virulència com a l'època medieval. Desaparegué d'Europa a la fi del XVIII, fet que no ha trobat encara una explicació científica clara.

Fins a la fi del XIX no es determinà clarament la bactèria cau- sant de la pesta. Els bacteriòlegs Shibasuro Kitasato (1852-1931), ja- ponès, i Alexander Yersin (1863-1943) dugueren a terme treballs de re- cerca sobre l'origen de la pesta bubònica i remeis per combatre-la que donaren lloc al sèrum profilèctic, curatiu contra la pesta, de Yersin. Fins al descobriment del sèrum antipestós, la pesta bubònica fou co- munament mortal. A mitjan segle XX, els antibiòtics permeteren afron- tar-la de forma encara més eficaç.

LA PESTA: UN COMPANYY DE LA FAM I LA MISÈRIA

La fam i la brutor són factors importants de la propagació de la pesta. La manca d'aliments suficients i equilibrats debilita els orga- nismes i n'augmenta la vulnerabilitat. La brutor de les cases i dels vestits facilita l'existència dins l'entorn humà de les rates i les pu- ces, elements claus de la transmissió del contagi. Les investigacions esbrinaren que la pesta atacava a alguns animals, la rata entre ells. De les rates afectades per la pesta, aquesta passa a l'home a través , 21

de les picades de les puces. La mortaldat de rates i persones generada per la pesta bubònica dona lloc a un repugnant i desolador espectacle en els pobles aniquilats per aquest contagi: cases, carrers i camps apareixen plens de cadàvers. No és estrany que l'aparició de la pesta procovàs un terror general.

Cap al 1652, Campanet -com tantes altres viles d'Europa- es trobava a punt per sofrir la devastació de la pesta bubònica. Feia anys que les males collites estaven a l'ordre del dia. El blat, tradicionalment insuficient a Campanet, s'havia fet cada vegada més escàs i la dieta alimentària de la gent s'havia reduït i empobrit. Les condicions higièniques dels campaneters de l'època eren molt precàries. El quadre de fam i brutor com a marc propici per a la pesta estava preparat. Faltava que, des de fora de l'illa, arribàs el Gran Contagi. Només un aïllament absolut hauria pogut salvar Mallorca de la pesta. I això era aleshores gairebé impossible. La cadena aïllant es trencà a Sóller. Hi arribà un vaixell des de Barcelona i, en poc temps, el contagi assolà Mallorca. I, malgrat els desesperats esforços de les autoritats locals, Campanet no en fou alliberat.

LES AUTORITATS CONTRA EL "RIGORÓS CONTAGI"

Pocs dies abans d'arribar a Campanet la veu d'alarma d'una pesta que s'escampava incontenible per Mallorca, s'havia procedit a la renovació anual dels càrrecs públics de la Vila. Era aleshores Batle -Reial Bartomeu Bennàsser de Gabellí. I dia 9 de maig del 1652, pel sistema de "sac i sort", s'havia configurat el govern de la Vila. N'eren Jurats Jaume Pons, fill d'Arnau, Miquel Llobera d'Ullaró, Gabriel Garau de Son Garau i Felip Bennàsser "Soldat". Els mostassafs eren Joan Garau, Arnau Serra de Son Corró, Joan Pasqual de S'Alqueria i Antoni Seguí. N'era Clavari Arnau Serra de Son Corró. Hi havia tres oïdors de comptes: Jaume Pons "Pastera", Joan Pasqual de S'Alqueria i Pere Bennàsser de Biniatró. La Vila tenia nou consellers: Jaume Cifre de la Creu, Pere Capó de Son Genet, Arnau Serra de Son Corró, Gabriel Bua-des "Pobles", Sebastià Tortella "Missèr", Felip Bennàsser, Antoni Seguí, Pere Martorell de Son Cabot i Pere Bennàsser de Gaieta.

Per afrontar el trasbalsament de la pesta, el paper fonamental correspongué als jurats. A nivell inferior, als consellers. Però, com veurem, tot el govern de la Vila fou sacsejat pels esdeveniments. Fins i tot, la pesta imposaria al lloc de Búger una patètica i efímera independència!

El 26 de maig del 1652 es reuneixen jurats i consellers. La pesta s'extén ja per Mallorca i afecta amb gran intensitat la vila d'Inca, fet que fa créixer el temor entre els campaneters. Jurats i consellers comenten que a totes les viles de Mallorca ja han posat guardes a causa de "les males sanitats que van augmentant per lo que tenim notícia que la Villa de Inca esta del modo que Deu es servit". I fou acordat aïllar la vila de Campanet i els llocs de Búger i Ullaró -tots formaven aleshores un sol municipi- de la invasió exterior del contagi, sobretot d'Inca. Establiren que posarien guardes a Campanet i Búger. I no seria permesa l'entrada a ningú procedent d'Inca. Tampoc es permetria que ningú anàs a Inca, greument afectada ja per la pesta.

L'aïllament era, davant la manca de remeis eficaços, l'única defensa. Però mai resultava perfecte perquè si bé era possible -i no sempre- evitar l'entrada o sortida de persones, les rates transmissores del contagi trencaven l'aïllament i extenien la pesta. Les medicines de l'època eren cares i absolutament inútils contra el contagi.

Els metges no tenien aleshores una situació estable. Eren contractats anualment i sovint escollits per raons econòmiques o familiars, -més que no per les seves qualitats professionals. Això donava lloc a una gran inestabilitat i que, molt sovint, les viles passassin llargs

períodes sense metge. Així resultà que en el moment que la pesta arribà a Campanet -el primer lloc afectat fou Búger- la Vila es trobava sense metge i hagueren d'intentar contractar-ne un per afrontar la catàstrofe o, almenys, poder diagnosticar si les morts que es produïen eren degudes o no a la pesta.

El 30 de maig -ja alarmats per la pesta- acordaren contractar un metge que vendria dos dies per setmana per atendre els malalts. Però passaren les setmanes i el metge no arribava. El 10 de juny hi tornà haver reunió de jurats i consellers i manifestaren que en el lloc de Búger ja havien mort dos o tres minyons i creïen que era "de la passa que corre". Però com que la Vila es trobava sense metge no podien saber amb certesa de quina malaltia es tractava, ni tampoc "sagnar los malalts". Pressionats per la pesta que afectava ja a Búger, acordaren contractar un doctor que vendria dos dies per setmana -dimarts i divendres-, a més de sagnar els malalts. Fixaren el seu salari en 30 lliures anuals, que serien abonades en tres pagues iguals.

ELS CAPÍTOLS DEL CONTAGI

A les guardes establertes el 26 de maig, Jurats i Consellers, hi afegiren noves disposicions destinades a lluitar contra la propagació de la pesta, reforçant sobretot l'aïllament mitjançant la quarantena i l'enterrament immediat dels morts per la pesta. Així el 19 de juny establiren que la quarantena es faria a Ses Rotes i, si algú la fes a casa seva, la casa seria tancada amb ferradura. Es disposà també que els morts de contagi serien enterrats on

convengués, deixant de banda les formalitats del temps normal. I atès que la pesta creava una situació que desbordava les institucions de la Vila aquestes foren reforçades mitjançant la creació d'un "Govern de la Salut" a Campanet, dotat d'idèntic poder que els Jurats. El formarien quatre membres. Dos de Búger: metre Miquel Serra, paraire, i Pere Pasqual de Ses Rotes; i dos per Campanet: l'honor Pere Bennàsser de Gaieta i Antoni Bennàsser.

Un document de gran interès per estudiar les mesures dictades per lluitar contra la pesta bubònica de 1652 són els Capítols del Contagi que el Senyor Andreu Bisquerra de Gabellí, Capità i Morber de la Vila de Campanet, presentà als Jurats i Consellers de la Vila com a conjunt de disposicions per afrontar una situació tan difícil. El 5 de juliol es reuniren els Jurats i Consellers i acordaren arprovar-los com a normativa d'obligat compliment dins la Vila i terme tot el temps que duràs el contagi.

Els Capítols del Contagi disposaven que el cirurgià només sortiria de casa seva per atendre els malalts i no podria tractar amb ningú. Les guardes serien redoblades -se'n posaria una al Pou Bo- i ningú procedent de Ciutat o de les Viles o de lloc de Búger, podria entrar a Campanet. Els qui tenguessin malalts ho havien de comunicar immediatament. El Batlle Reial havia de controlar els guardes de dia i de nit. En un termini de 10 dies havien de contractar un doctor.

Els Capítols del Contagi, examinats i aprovats dia 5 de juliol, foren fets públics, mitjançant crida amb so de tambor, a la Plaça Major o Reial de Campanet i altres llocs de costum. Les disposicions enllestides pel Senyor Andreu Bisquerra de Gabellí, Capità i Morber, i aprovades pels Jurats i Consellers venien reforçades per dures sancions en cas d'infracció fins a 200 lliures, xifra molt elevada en aquella època.

Una figura fonamental de la normativa contra el contagi era el Cirurgià. En comparació amb el metge, figura social rellevant, era un personatge menor, amb consideració inferior i salari molt més baix. Els Capítols no li oferien alternativa: o els acceptava o havia de deixar el càrrec. Mestre Rafel Moncada, aleshores cirurgià de Campanet, optà per admetre'ls i fou mantingut en el càrrec de Cirurgià o Practicant de la Vila, amb salari de 12 lliures anuals. Recordem que al Metge li havien ofert 30 lliures anuals feia poc. El Cirurgià, però, sabent que la Vila el necessitava optà per acceptar d'entrada i, una i altra vegada, anar demanant pujades atès que per un ofici tan perillós com el seu no tendria gaire competidors i que enmig de la pesta el poble s'estimaria més pujar-li el sou que restar sense els seus serveis.

Així acceptà el càrrec dia 5 de juliol. Però, immediatament, argumentà que la pesta li suposava molta més feina que el temps normal i, a més a més, sofria un dur aïllament social derivat del seu contacte constant amb els empestats. I per tot això i veient que entre altres coses el Cirurgià era "privat de la iglesia", dia 9 de juliol li concediren 15 lliures de salari anual en comptes de 12. Aquest increment

li resultaria encara insuficient. I l'agost de 1652 fou atesa una nova petició d'augment i li concediren 10 lliures més per servir fins a Nadal de l'any 1652. Si bé aquest darrer increment l'obligava expressament a que "no pugui sortir de nostron terme sen licentia del Morber" i a haver "de curar tots los malalts que el cridaran y visurar sempre que li faran anar".

LES VICTIMES DE LA PESTA

De què serviren els Capítols del Contagi? I la feina del Metge? I els treballs del Cirurgià? Fou realment aïllada la Vila? En algun cas la resposta pot ésser categòrica. En altres, els matisos són obligats. En primer lloc, la pesta bubònica no pogué ésser eficaçment guarida de forma plena fins a l'ús dels antibiòtics en ple segle XX. Per tant les receptes del XVII eren remeis il·lusoris i inútils. Medicines, sagnadures, xapar bubons... eren pràctiques de nul·la eficàcia i que, ben sovint, no feien altra cosa que debilitar encara més el malalt i accelerar la seva mort. L'aïllament no podia aconseguir-se plenament i, a més a més, era romput per les rates portadores de la pesta. I persones amb influència social, com veurem, no respectaren les disposicions dels Capítols. La part més positiva dels esforços de les autoritats no fou evitar la pesta, sinó impedir el caos.

Per reconstruir plenament l'impacte de la pesta de 1652 i establir-ne una relació exhaustiva de víctimes, disposam de fonts importants, però insuficients. Els acords al voltant del contagi es troben als Llibres de Consells. Les víctimes -però no totes- es documenten als Llibres de Difunts de Campanet i Búger, a vegades amb interessantíssimes anotacions. Els Llibres de Clavariat ens acosten al daltabaix econòmic que fou també la pesta. Aquests i altres documents fan possible una aproximació vàlida a la pesta de 1652, però no permeten reconstruir-ne íntegrament la història.

No podem respondre, d'entrada, les qüestions més simples i elementals. Quants d'habitants tenia Campanet el 1652? I Búger? I Ullaró? Quants vivien al camp? Quants fogiren a altres indrets de Mallorca? Quants n'arribaren de fora? Fins a quin punt continuà el treball durant la pesta? No podem esbrinar amb precisió la població que tenia el municipi el 1652. Molt menys encara distribuir aquesta xifra desconeguda entre vila, llocs i possessions. Tampoc podem saber quantes foren les víctimes perquè moltes, com veurem, no foren registrades als Llibres de Difunts. Només és possible aproximar-nos a la tragèdia sabent, però, que la seva plena dimensió se'ns escapa.

LA PESTA ARRIBA A BÚGER

El lloc de Búger fou el primer punt del municipi afectat per la pesta. Dia 13 de maig del 1652 morí Margalida Buades, muller de Rafel Pasqual "Poller", i el Batle i els Jurats entraren en sospites a veure si havia mort del "mal contagiós que corre per Sóller, Alaró y la Vila de Incha". Per això avisaren els morbers i la feren enterrar en el Fossar de Búger i manaren que "la fossa fos molt fonda y posarenli damunt el cos cals viva".

Mai no sabrem si Margalida Buades fou la primera víctima en el municipi de la pesta bubònica del 1652. Contràriament és ben evident que fou aquest "mal contagiós" que, en una quinzena de dies, exterminà a Búger un matrimoni i els seus sis fills. Joan Capó "Moliner", la seva muller Francina Paieres "del Molí" i els seus sis fills -Francina, Catalina, Joan-Antoni, Margalida, Pere i Antoni- moriren entre el 31 de maig i el 13 de juny del 1652. El fet contribuí al pànic general en el lloc de Búger.

Joan-Antoni, un albat, en fou la primera víctima. I el seu mateix pare l'enterrà "prop de la soca del ametler", dia 31 de maig. El mateix dia moria la seva germaneta Francina, donzella ja combregada, i era enterrada en el Fossar. Dia 8 de juny moria Margalida, albada. I dia 9 morien Pere i Antoni, albats. Per ordre del Batle i dels Jurats, els tres germanets "foren enterrats a un clos de terra", propietat de Pere Pasqual de Ses Rotes, situat davant la casa de Joan Capó "Moliner", pare dels minyons morts. Fou aquesta mortaldat la que alarmà els Jurats i Consellers de la Vila que, en sessió del 10 de juny, parlaren que en el lloc de Búger havien mort dos o tres minyons i creien que és "de la passa que corre". Per això acordaren contractar metge tant per determinar quines morts eren degudes a la pesta com per atendre els malalts. Mentrestant, Joan Capó "Moliner" i la seva esposa -Francina Paieres "del Molí", temorencs de la mort que els havia pres ja quatre fills, feien obres pies el 8 de juny davant Pere Serra, Vicari de Búger. Els temors es compliren aviat: dia 11 de juny moria del "mal contagiós" l'esmentat Joan Capó "Moliner" i, per ordre del Batle i dels Jurats, fou enterrat davant la seva casa "dins un clot de cisterna" per Miquel Pons "Recano". Els dos membres de la família que encara sobrevivien passaren a fer la quarantena en el Revellar de Búger. I allà morí, el 12 de juny, Catalina, de 6 anys, de la qual una anotació al Llibre de Difunts precisa que "per fer la quarantena en el Revellar a una barraca fonch enterrada al comellar baix de dit lloch per Miquel Pons Recano per orde de Batle y Jurats". L'endemà, 13 de juny, 25

era enterrada, també víctima de la pesta, la darrera supervivent, Francisca Paieres "del Molí".

Sense l'espectacularitat del cas descrit, molts d'altres habitants del lloc de Búger moriren "del mal contagiós". Així Antònia Pasqual, muller del sastre Miquel Serra, morta el 10 de juny i, per ordre del Batle i dels Jurats, enterrada "en el clos de davant sa casa". I també Elisabet Capó, muller de Nofre Serra des Puig, morta "de contagi" el 15 d'agost -quan la pesta semblava minvar-. Dia 27 de gener del 1653 s'anota que "morí de contagi" Miquel Serra, paraire. La relació de "morts del contagi" que figura al Llibre de Difunts de Búger (1636-1669) es limita a 13, distribuïts entre els anys 1652 i 1653. Al llarg de 1652 figuren com a morts del contagi els mesos de maig (3), juny (8) i agost (1). El 1653 només trobam un mort al mes de gener. Quan contrastam aquesta petita xifra de 13 víctimes a Búger amb el quadre dramàtic del lloc afectat per la pesta que trobam al Llibre de Consells és evident que ens trobam davant una clara contradicció. Es indiscutible que les víctimes de la pesta a Búger foren moltes més. I que molts de morts del contagi no foren anotats al Llibre de Difunts dins el clima de terror i caos que la pesta imposà aleshores als bugerrons.

D'una banda poden haver mort de la pesta nombroses persones que no figurin al Llibre de Difunts amb l'anotació "morí de contagi". Quan la pesta arribà a Búger, tant Campanet com Búger es trobaven sense metge i no podien esbrinar la causa de la mort. Això fa pensar que no sempre fou possible esbrinar en tots els casos la causa de la mort. Però, curiosament, tenim un cas d'una omisió documentada! Dada excepcional que ens confirma que es produïren enterraments apressats sense deixar rastre al Llibre de Difunts. Dia 1 de novembre del 1656 -més de tres anys després de la pesta- una dona dita Joana comparegué davant el Rector de Campanet i li manifestà que el seu marit, Pere Capó "Bessó", "morí de contagi" i fou enterrat el 22 de juny del 1652. I el Rector ho anotà al Llibre de Difunts de Búger. És evident que a Búger hi hagué moltes més víctimes de la pesta que les 13 anotades. Quantes? Es una qüestió que, segurament, mai no serà resolta.

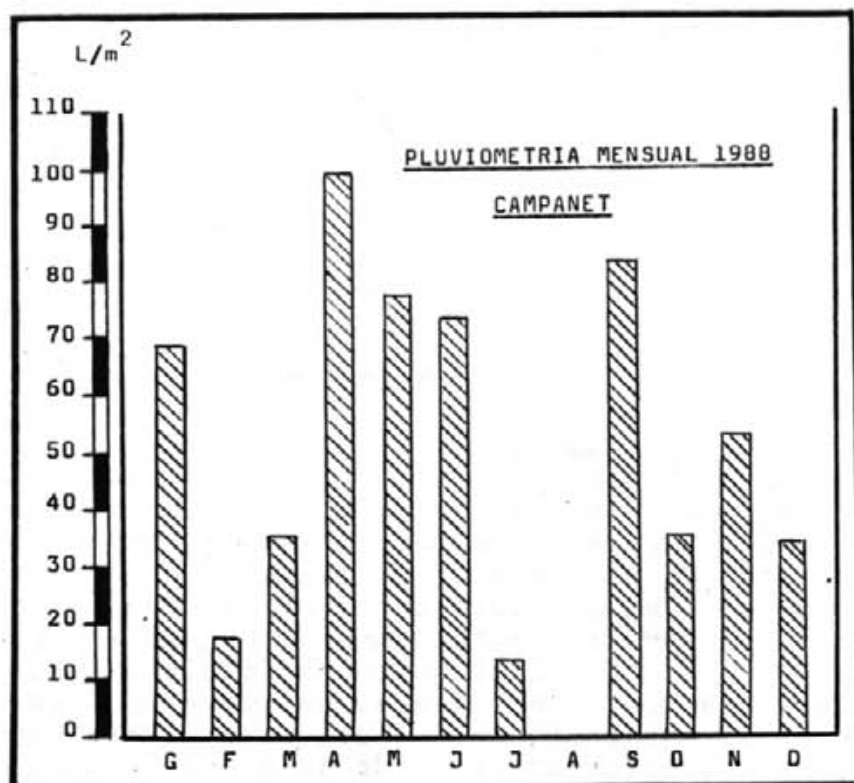
BÚGER: UNA EFIMERA INDEPENDÈNCIA (1652)

En el mes de juny de 1652 la pesta causava víctimes i desorganitzava la vida de Búger en el moment crític de les collites. Per dur a terme els enterraments fou necessari que els Jurats, en sessió del 30 de juny, nomenassin fossar de Búger a Pere Femenia, amb salari de 8 sous, amb 3 sous més per menjar. Les nombroses víctimes li imposaren una tasca agobiant i obligà els Jurats, reunits el 30 de juliol, a prendre l'acord de comprar-li una bèstia, perquè -deia Pere Femenia- ell no se'n podia dur "los morts en lo coll" cap al nou Fossaret del Revellar, nou lloc d'enterrament acordat pels Jurats el 9 de juliol "per les persones qui moren de mal de contagi" en el lloc de Búger. El nou fossar a les Comunes del Revellar es faria de la grandària que tenia "lo primer fossaar de Son Alemany", estaria tancat de paret de pedra i morter de cinc palms i amb esquena d'ase. Per fer-lo destinaren 15 lliures.

Dia 30 de juny del 1652 Búger es trobava incomunicat per la pesta. Però no podia restar sense govern. Els jurats i consellers, reunits a Campanet el 9 de juliol del 1652 atès que "no poden entrar en lo Lloch de Buger", acordaren l'elecció de cinc persones que haurien de regir Búger -amb el mateix poder que els Jurats- tot el temps que duràs la pesta i atendrien sobretot "el bon govern de la sanitat" al lloc esmentat. Foren designats mestre Miquel Serra, Gabriel Capó de Son Genet, Nofre Serra des Puig, Gabriel Buades "Pobles" i Miquel Terrassa. Fou així com, a través de la pesta bubònica del 1652, es produí una efimera independència de Búger. La definitiva arribà el 1823.

(Continuarà)

-RESUM-METEOROLÒGIC-1988-

Gener.....	68
Febrer.....	17
Marg.....	35
Abril.....	99
Maig.....	77
Juny.....	73
Juliol.....	13
Agost.....	0
Setembre...	83
Octubre....	35
Novembre...	53
Desembre...	34
TOTAL.....	587 l/m²

1984	750 l/m ²
1985	870 "
1986	1123 "
1987	826 "
1988	587 "

L'any 1988 s'ha registrat la pluviositat més baixa dels darrers cinc anys. La sequera constitueix la característica més notable originada per una climatologia anòmala agreujada encara més en els darrers mesos per la presència d'un anticicló establitzat sobre Europa Occidental que no permet la penetració sobre la Península i les Illes dels fronts de pluges.

REVISTA CAMPANET
(Informació facilitada per en Miquel Oliver).

En Miquel Palou Palou, fill d'en Tomeu Garbull i n'Antònia Tintorera, és un jove campaneter de 20 anys. De caràcter tímid i poc xerrador és, tal vegada, l'únic semiprofessional del futbol que hi ha a Campanet. Des de fa dos anys, és el porter suplent del C.E. Constància d'Inca, equip que milita a la 3ª divisió balear.

Dies passats anàrem a veure'l per fer-li unes preguntes sobre la seva única afició.

- Com vares entrar en el món del futbol?

Supos que com tothom. Primer en es carrer i després a s'escola amb ets altres al-lots.

- Has jugat mai amb el Campanet?

No, però hi havia de començar. Vàrem estar entrenant però després no hi va haver equip. Havia de jugar d'infantil.

- Sempre has passat de porter?

Sí, no he jugat d'altra cosa.

- Perque no ens contes la teva trajectòria esportiva?

Vaig jugar en el Cide d'aleví, mitja lliga i després es campionat aleví de Mallorca. De llavors ençà, sempre he jugat a Inca, primer amb el Sallista; d'infantil i juvenil -en total 5 anys- i després el Constància.

- Com arribares al Constància?

S'any que vaig acabar de juvenil, el Sallista encara era filial del Constància. Va esser es darrer any i clar, quan vaig acabar vaig passar en es primer equip.

- Has estat cedit a altres equips?

L'any passat vaig jugar mitja temporada a Selva, pero me varen cridar a Inca perque només tenien dos porters i se'n va lesionar un. A Selva era titular.

- A 3ª divisió juguen set o vuit equips de les altres illes. Com són els viatges?

Generalment quan jugam a Eivissa viatjam es dissabtes. En canvi, quan jugam a Menorca viatjam es diumenge dematí.

Si anam a Eivissa, es dissabte feim una volta fins a les 12; en aquest temps no hi ha gens d'ambient. Després, es dematí ens criden a les 9'30 per berenar i sortim a fer una volta tots junts amb s'entrenador fins a s'hora de dinar. Si anam a Menorca, hi arribam a s'hora de dinar, després jugam i tornam.

- Que trobes dels jugadors que hi ha en aquesta categoria, i especialment; els del Mallorca Atl?

En el Mallorca Atl hi ha molt bons jugadors. Quasi tots són joves, deven tenir de 18 a 21 anys. En Vidal no l'he vist perque no va jugar contra noltros. Es qui he vist és en Marcos. Referent a altres equips, quasi tots en solen tenir un o dos de bons, pero solen esser es més vells.

- Estàs satisfet de la teva feina al Constància?

Ennguany és molt pobre. Només he jugat mitja part d'un partit de lliga; bé, no hi va arribar. Se va lesionar en Martínez, es porter titular, i jo vaig sortir.

Cada dijous solem jugar partits amistosos amb altres equips de pobles i jo solc jugar. També vaig jugar es Dijous Bo, tot es partit, vàrem perdre 3 a 0, en cinc minuts ens varen fer es gols.

- On penses arribar amb això del futbol?

No ho sé. No tenc moltes aspiracions. Juc perque m'agrada i res més.

- Et consideres un professional?

No som un professional, però tenc un contracte per 2 anys, i encara me queda una temporada més.

- Hi ha ambient de futbol a Inca?

No, ja no queda res. Ve molt poca gent i només fan renou quan ho feim malament. En carvi, quan anam a Eivissa, es camps estan plens i sa gent crida i anima.

- Quin és el millor jugador nacional?

A mi m'agrada en Zubizarreta, encara que no aturi molts de penals.

- Que ets del Madrid o del Barça?

No de cap des dos, jo som del Bilbao, som basc. Supòs que és perque en surten d'allà es millors porters .

- Estudies? Que trobes del mon universitari?

Sí, faig primer d'informàtica. És es primer any que estic a sa Universitat. Es molt diferent. Arribes a sa facultat després d'estudiar a un institut on només érem de 30 a 40 joves dins una aula. Aquí som més de 200. No coneixes a ningú i és bastant diferent.

- Quines altres aficions tens?

M'agradaven ets ocells. Tenc canaris però per mi les despatxaré.

- Per acabar, qui guanyarà la lliga?

El Barcelona.

Res més Miquel, moltes gràcies i fins un altre.

AGENDA DE LA VILA

NAIXEMENTS

JAUME PONS I SOCIES, fill de Jaume Pons i Mir "Coloma" i de Pereta Socies i Munar, de Sa Pobla (28-Gener-1989)

MATRIMONIS

ALFONSO-ANTONIO SAGREDO SALINAS, d'Albacete, amb ISABEL SANCHEZ I SANTANDREU, de Manacor (18-Febrer-1989)

DEFUNCIONS

JOANA GUAL I MORELL "Curta", 86 anys (27-Gener-1989).

ANDREU PONS I BENNÀSSER "Bater", 79 anys (30-Gener-1989)

ANTONI MARTORELL I AMENGUAL "Cassolí", 86 anys (11-Febrer-1989)

chamburcy
yogur natural
GARANTIA NESTLÉ

CHAMBURCY i el yogur dels ESPORTISTES

ADOMAR

ALTA FIDELITAT DIGITAL

JOAN MARTORELL MARTORELL
CARRER PETXINO - 9 - 11 - TEL. 8143.82
CAMPANY

ESPECIALTAT EN MUNTATGES D'EQUIPS DE MÚSICA D'ALTA FIDELITAT DIGITAL PER, CAFÈS, PUBS, VIVENDOS I COTXES. DES D'UN SIMPLE ALTAVEU A L'EQUIP MÉS COMPLET DE MÚSICA, LECTORS DE COMPACT DISC, PLETINES, EQUALITZADORS, PREVIS, MESCLADORS, ETAPES DE POTÈNCIA, ALTAVEUS DE DUES I TRES VES, BAXOS I SUB-BAXOS.

NINES DE L'ESCOLA PÚBLICA

De dalt a baix i d'esquerra a dreta: Catalina Tortella (la mestra), Joana Butxacota, Margalida Cotorra, Lionor Roderà, Bàrbara de Cas Comte, Pep Joan Tortella, Magdalena de s'Hostal, ———, Apol.lònia Xiva, Maria Cotorra, Maria Domingo, Francisca Cuera, Martina Grogà, Pedrona Moixina, Margalida Eixut, Maria de Lluc Tortella, Catalina Tortella, ———, Catalina de s'Hostal, Catalina Serola, Martina Eixut, Catalina Eixut, Francisca Quica i Jerònia Cotorra.

